

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. III. De Commodato, Deposito, Mandato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

26. De donatione, an ad eam requiratur consensus domini, variant Doctores. Negat *Tulder in Cod. de jure emphyteut. n. 11.* Oportitum tamen censent possim alii: eo quod consensus domini non ideo tantum requiratur, quod in eius arbitrio sit, ut offerendo idem pretium praeferatur impatori *L. 3. C. de jure emphyteut.* Sed ob hoc quoque, quod domini interfit explorare qualitatem novi emphyteutae, tum ob laudimium solvendum pro investitura, tum ob pensiones annuas seu conventa cum primo emphyteuta. Addunt varii, liberum esse domino rem ad se revocare, tradendo donatario rei aestimationem, uti dando seu refundendo pretium venditionis.

27. Quovis autem modo emphyteusis v.g. venditione, legatione seu donatione alienatur, debet à novo emphyteuta pro admiffione domini directo solvi jus domini, cum, quod laudimium dicitur, forte à laudando, eo quod dominus directus alienationem debeat laudare seu probare. Nec potest excedere jure comuni partem quinquagesimam pretii, si res sit vendita, vel aestimationis, si gratuito seu lucrativo titulo alienata. Consuetudine verò alibi est pars trigesima, alibi quinta, alibi decima aut duodecima.

28. Feudum accipitur frequenter pro re quae datur in feudum, seu pro fundo beneficiario. Hic autem sumitur pro ipso contractu feudali, qui est concessio rei immobilis aut aequivalentis cum translatione domini utilitatis sub onere fidelitatis & obsequii personalis. In quo distinguitur ab emphyteusi, cui inest onus pensionis realis. Quod si interdum jungatur aliquid reale in recognitionem domini directi praestandum à vasallo seu retentario, miscetur eatenus aliquid de emphyteusi. Et quidem sunt contractus adeo affines, ut etiam nomina saepe confundantur. Si onus personale vasallus requisitus praestare detrectet, feudum cadit in commissum.

29. Feudum jure dari potest, non tantum personae clericali, sed & Ecclesiae: quamquam apud nos non feuda tantum, sed & quaecumque mobilia in Ecclesiam transcribi vetitum sit, sine gratia seu amortizatione Principis. Similiter et si feudum censetur datum pro solis descenditibus seu heredibus masculis, nisi aliud sit expressum: apud nos tamen devolvitur etiam passim ad feminas, pro quibus etiam censetur concessum, nisi probetur oppositum teste *Zypaeo in Not. Jur. Belg. Tit. de feudis.*

30. Quomodo autem relevari feudum debeat, qualiter item praestari juramentum fidelitatis (à quo Ecclesia quidem excipitur; sed substitui ei per mores debet aliquis, quem hominem morientem vocant) cujus praestationem & unà subjectionem complectitur homagium, vide apud *Zy-*

paum sup. ubi etiam cum egisset de alienatione, quatenus jure feudorum & in Imperio veritè sine consensu domini directi, subdit, quod in Gallia, & ferè apud nos, praesertim in Brabantia, patrimonialium & alodialium seu alaudialium (sic sunt dicta, quasi à laudimio empti) vice sunt, tradanturque inter vivos agnatis non requisitis, & domino invito, qui acceptis laudimijis alterum investire testatur. In Flandria non aequè: sed in vicine agnato proximo, vel juratà paupertate, & annuente domino. Similiter apud Brabantos promiscuè obtineri solet licentia testandi de feudilibus: de qua & varijs quaestionibus inde resultantibus particulariter differit *Kinschotius Tractat. De Licentia testandi.*

Feudò praeterea vendito, dominus potest ipsum retrahere ad se, feudoque principali, seu dominio suo adungere, per solito pretio, salvo tamen jure praepinquitatis proximi heredis ex *Edicto Caroli V. 1520.* de quo in *Ed. Belgico V. Leenen §. 22.* Alienatio feudi uti jure vetita vasallis, ita & dominis: sed vicinim uti hic per mores vasallus alienat feudum invito domino, sic & vasallis invitis, ipse dominus.

Amittitur feudum à vasallo, si investituram non petat, & magis si obsequium requisitus praestare detrectet, vel si dominum neget, feudive conditionem inficitur. Quod ultimum, inquit *Zypaeus supra*, & mores servant, etsi non aequè rigide primum. Si tamen feudum negans iustà causà vel ignorantia moveatur, dignus erit venia, ut habet *Zypaeus in Analsi Juris Pontif. Tit. de Feudis.* Si quoque vasallus à domino malè excipiat, fundi proprietas vasallo consolidatur, secundum jus feudorum. Sed quia haec materia per speciales locorum leges admodum variatur, haec quae suo loco sunt inspicenda.

QUESTIO III.

De Commodato, Deposito, Mandato.

COMMODATUM & depositum frequenter accipiuntur pro re ipsa quae commodatur vel deponitur: hic autem pro contractu, qui fit gratia accipientis, & quidem communiter solius, si de commodato sit sermo, vel solius tradentis, si de deposito.

Commodatum itaque est contractus quores gratis utenda conceditur ad certum tempus, eo finito restituenda.

Tempus porrò determinatur, vel expressè, v.g. cum ad annum conceditur equus: vel tacite, ratione expressi usus vel finis, v.g. cum equus conceditur pro certo itinere

Alienatio qui vetita, remissivè.

In Gallia & Brabantia sunt ferè inftar patrimonialium.

Quid in Flandria.

Licentia de ijs testandi hic promiscuè conceditur.

31. *Feudo vendito quae praesentia domino competat.*

32. *Qualiter amittatur.*

Qualiter proprietas Vasallo consolidatur.

33.

Quid commodatum.

Et qualiter in eo determinetur tempus.

An idem de donatione.

Laudimium quid, & qualiter debitum.

Quid Feudum.

Qui differat ab Emphyteusi.

Quis Feudum capax.

Homagium praestandum.

nere conficiendo, liber ad transcribendum &c. ubi contineri censetur tempus prudentis arbitrio ad talem usum necessarium.

34. Qui differat à locatione.

Distinguitur à locatione, quòd hæc requirit mercedem, seu non fiat gratuito. Unde Insti. Quibus modis re contrab. oblig. §. 2. in fine dicitur: Alioquin mercede interveniente locatus tibi usus rei videtur. Cautum enim debet esse commodatum, propriè sumptum.

A mutuo.

A Mutuo distinguitur quòd per commodatum non transferatur dominium, adeoque per se loquendo pereat commodanti, si fortuito pereat: quòdque sit restituenda eadem res, quæ accepta.

35. A Precario.

A Precario (quod tamen etiam est quoddam commodatum latius acceptum) differt, quòd hoc ad preces recipientis concedatur ad nutum concedentis semper revocabile. Unde etiam concessum sine temporis determinatione perseverat, quousque revocetur, seu concedentem poeniteat, vel moriatur qui accepit. Communis tamen sententia adstruit precarium, nisi rationalis causa intercedat, pro aliquo saltem & necessario plane tempore sustinendum esse, ne concessio censetur ridicula & illusoria, neve concedens præsumatur concessione mox revocanda recipienti nocere voluisse, qui eum juvare debuerat, L. In commodato §. Sicut autem ff. Commodati, sic ut incontinenter revocans, exceptione doli videatur repellendus, juxta Abbatem, Covarruvias, Molina, Menochium, Rebellum, ut refert Castro Palao d. 3. p. 5.

36. Quid Precaria.

Cum precario affinitatem quamdam habet Precaria de qua in Decretalibus Tit. de Precarijs. Estque contractus, quo ob merita præterita vel sperata alicui veluti precarius usufructus prædij, Ecclesiastici conceditur quinto quilibet anno renovandus. Estque ideo quædam donatio remuneratoria; vel si sit pensio præstanda, similibus locationi aut emphyteusi.

37. Que servanda à commodantibus & commodante.

Nequit autem Commodatarius uti re ad alium usum, quàm ad quem commodata est. L. Si ut certo §. Quin in mo ff. Commodati & alibi, aliàs (nisi omnino præsumatur de domini voluntate) etiam furti tenetur. Neque repeti potest à commodante ante expletum tempus seu usum præfixum. In casu verò, quo damnus non prævisus imminet commodanti, etsi simile imminet commodatario, possit res repeti ante tempus, argumento à fortiori ex locatione desumpto, & quasi ex tacita conditione huic contractui veluti gratuito inclusâ ex mente commodantis, nisi ipsum eâ graviter indigere contingat: uti censet Lessius c. 27. dub. 5. & plures alii. Quod tamen negat Navarrus, & in casu, quo Commodatarius non potest aliâ viâ sibi consulere, Angelus, Silvester, Lopez apud Cessium sup.

38.

Depositum est contractus, quo aliquid

traditur alteri custodiendum absque promissione aut datione mercedis, adeoque in specie reddendum, ad libitum scilicet deponentis. Unde per hunc contractum non transit in depositarium dominium, neque possessio, neque etiam usus rei. Ut proinde depositarius non possit uti deposito; nisi ad sit consensus deponentis: aliàs etiam furti reum se facit, L. 3. C. Depositi. Ex quibus satis patet, qualiter distinguatur depositum à mutuo, commodato, precario, locatione. Quòd si merces sit promissa custodienti, miscetur eatenus contractus locationis; prout contingit in depositarijs publicis, qui esto ex singulis deponentis non accipiam mercedem, accipiunt tamen ratione officij quod habent. Similiter si tradantur res fungibiles alicujus custodiæ, cum facultate, ut depositarius possit ijs uti, cum obligatione reddendi tantumdem eorum, quæ reperta fuerint esse consumpta, miscetur eatenus contractus mutui.

Quid depositum.

Quando miscetur locatio aut mutuum.

39. Quid sequestrum & quæ sit.

Est quoque species depositi, quod sequestrum seu sequestratio dicitur, cum res aliqua, de qua duo vel plures litigant, deponitur penes tertiam personam, quæ sequestrer vocatur, cujus fidem eligunt & sequuntur ipsi litigantes, si sit sequestrum voluntarium, vel eligit ipse Judex in sequestro necessario. De quo vide plura apud Jurisconsultos, præsertim Zosium in Tit. depositi vel contra.

An restitutio depositi possit differri per objectam causam contentiosam.

Speciale denique est depositum, quòd illud repetenti mox reddendum sit, neque possit differri per objectam compensationem L. Si quis C. depositi: eò quòd appareat contra fidem; cum depositarii fidei committatur merè ad custodiam, & eâ conditione, ut restituatur quoadmodum repetenti.

40. Quid mandat.

Mandatum est commissio alicujus rei gratis gerendæ aut expediendæ alteri acceptanti facta, cui respondet in altero gratuita juncti susceptio. Sic ut contractus mandati perficiatur mandato, & simul mandati susceptione. Porro ubi merces operæ constituitur, locatio est: nisi addatur honorarii & remunerationis loco, potius quàm pretij seu mercedis operarum.

Quæ sit litis.

Mandatum aliud est Judiciale seu ad lites: aliud Extrajudiciale seu ad negotia. Item aliud Speciale, ad certam scilicet causam datum: aliud Universale, seu ad universitatem causarum aut negotiorum. Aliud item Expressum, scilicet verbis, litteris, nuntio: aliud Tacitum, quod ex actis seu circumstantijs colligitur, prout manere creditur, qui præsens pariter alterum pro se fidejuberet L. 60. ff. de Reg. juris.

41. Ad quid obligetur mandatarius.

Obligatur mandatarius ad mandatum fideliter diligenterque adimplendum: aliàs non peracto aut male peracto negotio obligatur mandanti ad id quod interest, nisi tempe-

Ad quid mandans.

tempore officio renuntiarit, aut iusta causa eum excuset. Mandato peracto mandans vicissim obligatur idem ratum habere, & in iis, quæ eâ occasione egit, laboravit aut industriè fecit, mandatarium indemnem reddere, quatenus non excelsit fines mandati; ne officium sit ei damnosum. In quantum autem excelsit, si cedat in commodum mandantis, & non aliàs, exigit æquitas, ut mandatarius non minus quam negotiorum gestor servetur indemnis, ne mandans dicitur damno alieno arg. L. 2. ff. de Negotiis gestis, & L. 2. C. eod. ut proinde ratum habere nolenti cogendus non sit mandatarius cedere rem cum proprio detrimento. Quamvis Hopperus apud Zoesium in ff. Mandati nu. 20. censeat propriè tali non competere actionem negotiorum gestorum, eò quòd prohibito negotia gerere (prout apparet prohibitus per illum, qui mandatum certis conclusit finibus) nec mandati, nec negotiorum gestorum actio competat L. 40. ff. Mandati.

42. Quibus modis mandatum extinguitur.

Cessat mandatum lapfu temporis adjecti: morte mandantis, re integrâ, seu non dum agi cceptâ: morte mandatarii, integro similiter mandato: revocatione, si res integra sit, insinuandâ (excipe matrimonium, in quò sufficit sola voluntas revocantis, etsi non insinuata) mandatarii; aut etsi non integra, præstati, quod interest mandatario revocari mandatum: renuntiatione, quæ non minus libera mandatario, quam sit revocatio mandanti; quatenus res est integra: aliàs tenetur mandatarius perficere negotium, vel ad id quod interest, nisi iusta causa renuntiationem acceleratam excuset.

43. Quid Procurator.

Nomine mandatarii continetur etiam Procurator, qui scilicet aliena negotia mândo domini administrat, sive ad lites, sive extra iudicium. Debet autem regulariter constare de mandato; quod quidem ipso statim ingressu litis est exhibendum à procuratore, id exigente parte L. 24. C. de Procuratoribus. Quod tamen fallit moribus saltem in eorum locòrem in marito respectu uxoris. Et si credimus Valerio Andrea ad Insit. De iis per quos agere possumus, in addit. n. 2. usus forensis apud nos, & passim is ferè invaluit, ut procurator admittatur sine mandato, sic tamen ut illud vel ratihabitionem domini intra certum tempus exhibere iubeatur.

44. Quæ aetas in Procuratore requiritur.

Porro necesse est, ut procurator ad negotia extrajudicialia juxta Molina Tr. 2. d. 551. in sine sit non minor 17. annis, ad iudicia non minor 25. annis. Sed postremum quidem requiritur iuxta Canonico c. 5. de Procuratoribus in 6. Idemque jure Civili obtinere Veteres voluerunt. Verùm modernis placet etiam ad iudicia talem ætatem jure Civili non requiri; sic ut & Advocatus minorennis, sed major 17. annis, ad postulandum admittatur. Immo nec in

Procuratore ad negotia requiri annos 17. contendit Sanchez l. 3. de Matrim. d. 41. n. 8. & alii. Vide etiam Zoesium in ff. de Procuratoribus n. 11. & ad Insit. Quibus ex causis manumittit.

Inter Procuratorem ad negotia & ad lites etiam hanc differentiam tradit Molina sup. quòd hic nequeat citra specialem commissionem alium substituere, iste autem possit, excepto saltem procuratore ad matrimonium, qui juxta Sanchez l. 2. ff. 11. n. 25. solum potest per se ipsum exequi mandatum. Negotiorum gestor à mandatario distinguitur, quòd is absentis & ignorantis negotia gerat, adeoque sine mandato. De his plura Molina sup. c. d. 254. Jurisperiti in Titulos de Procuratoribus, Negotiis gestis, & mandati.

An possit alium substituere.

QUESTIO IV.

De Assesuratione & Sponsione.

ASSESURATIO est contractus, quo quis alienæ rei periculum in se suscipit. Ordinariè id fit intervepiente pretio (etsi gratis quoque fieri possit, quando foret quedam promissio vel donatio) quod datur assurecuratori pro qualitate periculi, quod in se suscipit, compensandi æstimationem rei assurecuratæ, secundum quod ipsa æstimata fuerit in pacto seu conventionne (uti plerumque fit ad controversias vitandas: aliàs spectanda foret æstimatio rei in se) si, vel quatenus perierit. Unde est instar contractus innominati, facio, ut des. Aut etiam potest censerì quedam venditio, quatenus veditur assurecuratio periculum rei ejusdem, aut periculi alieni suscipio, adeoque æstimatio rei compensanda, si pereat. Quare debet assurecurator habere bona sufficientia, quæ æquivalent æstimationi rei assurecuratæ: aliàs enim non potest alterum reddere securum, qui tamen se propterea obligat ad certum pretium.

45. Quid Assesuratio.

Ordinariè fit pro pretio.

Qualis sit contractus.

Hinc etiam si nullum subsit periculum, sive quia merces jam sunt in salvo, sive quia viae sunt tutæ, assurecurator nihil potest exigere. E contra is qui sciret merces suas jam periisse, non posset cum alio de assurecuratione transigere: obligaret enim assurecuratorem ad impossibile; cum præstatio periculi supponat, non esse certum rei interitum. Deinde dolus daret causam tali contractui.

46. Cuius periculum, aut post cognitionem mercedis interiturus non est locus.

Si tamen communiter soleat subesse periculum in tali via, tempore vel ratione alterius circumstantiæ; quamvis privatim constet assurecuratori nullum jam subesse periculum, videri posset, & asserit Lessius c. 28. dub. 4. num. 29. Filiucius Tr. 37. c. 1. num. 8. talem licitè pacisci de pretio assurecurationis, quantum possent aut solent alii accipere id ignorantes; præ quibus non videtur esse deterioris conditionis.

47. Si communiter subsit periculum, scitis id modo non subesse, an pacisci queat de pretio assurecurationis. Affermativa opinio suadetur.